

naam zijn,
n lezers wilde
er. Want anders
gis, met nieuw
geen gemis.

K. S.

over „de geleer-
den indruk te
ts voor voelen
publicisten met
traden, oer zij
bestrijden. Wie
shreef, kan wek-
king van mijn
k in het artikel
at ik van een
ediend was als
Hiermee is m.i.
den natuur-
volgen, en dus,
baar gewor-
lets te doen is,
den, eer iemand
ze behandelen
e qualificaties,
zelf wil trachten
e doofpot helpt
e, als de kolen
euren kan, om
is een andere

K. S.

nelijk indif-
over het merk-
ar zoo bewuste
vustheid en de
n blijkbaar meer
zijn.

u van de vraag,
icht nu van wat
doelde, a poste-
gegeven woord

en op wat tegen
door „Volk en
le zoo ongeveer
s. Grond? Wel,
(taatsleer) bestu-
ns de N. S. B.,
de classis had
eten brengen.
eidsuitvlucht is,
en enkel woord
andere zijde op

ding niet goed

ebben, dat men
men de N. S. B.
ten indruk, dat
gezegd wordt.
eten mag. Aan
z zelf-verzekerd,
ief en militant,
noet: de Leider

Want deze Heer
arvoor komt hij
zaal binnen. Ik
zem", nationaal-
k orgaan ter be-
Nationaal-Socia-
zen artikel voor-
aan mijn verleden
trechtsche rede-
p van brochure
scistische staats-
rdt gezegd, dat
gelijkt met het
„De Staatsidee
onder veel over-
ergsma — aldus
l de geestelijke
schrijver in „De
pkijken, wanneer
mers, uit goede
leden van het
B. zijn. En zoo
htstreeksche lijn
Reformatielezers,
ogen bedenken.
nd, wijsgeer, in
het denken van
zelfs een tijdje
aan bijgebracht
met de gerefor-
ende, zou met
anderen, als een
en die blijkbaar
weet, ook denkt
inden met een
lijke" „identiek"
zoek naar een
est interdite —
als ze verschijnt

in het officieele gewaad der N. S. B. Vooral, als ze om die reden van het officieele Hoofdkwartier uitgaat, en geen naam verder voert. En daarom stellen wij niet den Heer Ir Bergsma, en niet de toevallig door hem misschien geloopten filosofiecolleges, maar den Heer Mussert, den leider, den Leider met paraplas, verantwoordelijk voor Brochure III. Als hij een man is, dan zegt hij: een man een man, een woord een woord, een Leider een Leider, een Leer een Leer.

Welnu, dan moet die Leider via zijn spreekorganen niet zeuren, en niet klagerig doen. Dan moet hij een man zijn, staande voor zijn leidinggevend woord.

Is de Heer Mussert die man, die Leider?

Het lijkt er in geen deele op.

Want waartoe dient anders die halve verloochening, die toch heelemaal geen verloochening is, van brochure III?

Een halve verloochening — denk aan wat men de classis Leiden tegenvoerde, in zijn verlegenheid over haar rapport, dat inderdaad voor serieuze christenen, en gereformeerden oorzaak van groot nadenken is.

Een halve verloochening, — nog eens. Want ik denk ook aan het woord „Inleiding" op Brochure IV. Daar lezen we: „Brochure III geeft een proeve van Nationaal-Socialistische (Fascistische) Staatsleer gepubliceerd in den tijd, toen men ons eerste streven met een quasi-wetenschappelijke glimlach terzijde trachtte te stellen met de bewering, dat een fascistische Staatsleer onbestaanbaar was. Wij hebben toen met die proeve het tegendeel bewezen. Een horde van critici heeft zich op deze proeve gestort en wist langzamerhand een geheele serie misverstanden en verdachtmakingen te scheppen. De brochure deed intuschen het werk, waarvoor zij bedoeld was, namelijk bewijzen, dat een fascistische Staatsleer wel degelijk bestaanbaar was". De toon is alweer militant genoeg; maar het woordje „proeve" lijkt ons een beetje het vermoeden te wettigen, dat er in het achter dat harnas verscholen borstje een ietwat onrustig hartje klopt. Proeve van „een" leer? Of leer, „de" leer, die de Leider den volke kondigen wil, waarop hij de Scharen van Critici tegen de horden van fascistische wapenen en vereenigen wil? Wil de Leider het eens zeggen? Eer zijn militaire wacht weer de hakken tegen elkaar slaat?

Een halve verloochening, naar het lijkt.

Maar in werkelijkheid toch heelemaal geen verloochening.

Want brochure IV wil de misverstanden, die de criticistische horde over Brochure III heeft heen doen komen, weer wegvagen. Waartoe? Wel, zegt ieder nuchter mensch: opdat Brochure III weer helder uit de nevelen der misverstanden opduike, en weer strale in de ongerepte schoonheid van haar didactisch proza. Als 't anders was, — dat voelt de Leiding natuurlijk bijzonder goed — zou die Leiding voor denkende menschen, en voor ernstige christenen, als loverancierster van humbugwaar zijn aan de kaak te stellen.

Ja, zeker, zou het anders bedoeld zijn, dan ware de Leiding van de N. S. B., Heer Mussert, zeggen wij, in eigen persoon, zelf verantwoordelijk voor misverstand; het rookgordijn van Misverstand zou dan door hemzelf gelogd zijn, over die Brochure, die géén proeve van „een" leer, doch „de" leer zelf bevat, waarop hij steunen wil. Met zure opmerkingen over quasi-wetenschappelijke glimlachjes (zie boven) komt men er niet. Als Brochure III niet gemeend is, niet meer te houden is, niet meer profijtlijk is vanwege de Waarheid, dan is dat geschrift zelf quasi-wetenschappelijk. En dan is de poging — stel, dat ze bewijst was, — de poging, om van de Leer te maken een proeve van „een" leer, niet wetenschappelijk, maar bewust-onoerlijk; misleiding, inplaats van Leiding.

Hoe het zij — wij willen in het hart immers niet lezen — in elk geval is indifferentisme tegenover zijn eigen onherroepen Leer (brochure III) niet mannelijk. Want in brochure IV wordt nog eens nadrukkelijk gezegd, ferm en militair: „Dat de beginselen der N. S. B. een onverbreeklijk geheel vormen, en het eene beginsel zonder het andere ondeugdelijk zou worden, dat willen onze bestrijders... blijkbaar niet inzien". (bl. 10.) Wij weten niet, welke bestrijders hier bedoeld worden. Wij weten alleen maar, dat wij zulke bestrijders niet zijn. Wij houden de Heeren van het Hoofdkwartier juist aan deze hun laatste brochure-IV-uitlating; wij meenen, dat de classis Leiden daarmee volkomen in het gelijk blijft gesteld worden, en dat wij op dezen grondslag verder kunnen praten, zonder ons door deze Groote Trom te laten wegroffelen, uit de buurt. Wij blijven, ondanks het tromgeroffel, in de buurt, en kijken toe.

Indifferentisme van de N. S. B. tegen haar eigen LEER (brochure III) dat is niet mannelijk. Wie onder haar van optrekt, en zich van die Leer des Leaders en des Hoofdkwartiers los maakt, die is (zie deze laatste brochure-IV-uitlating) geen man in de Beweging-van-de-Daad.

En nu wij dit vooropgesteld hebben, nu zeggen

wij: wie niet indifferent staat tegenover de N. S. B.-leer, die kan dus ook niet indifferent staan tegenover haar leer van (in partijverband) indifferentestaantegenover zijn-eigen-geloofsleer. Want de indifferentehouding tegenover zijn christelijke leer binnen partijverband behoort tot de Leer van de N. S. B.) K. S.

1) Ik spreek van „partij"; zie III, 27: de N. S. B. tevens een politieke partij!

Pinksterpoëzie van Willem de Mérode.

II.

In een pericoop van zijn inleiding op de bloemlezing „Het derde Réveil", die dezer dagen is verschenen, doet de heer K. Heeroma Willem de Mérode zien als den dichter van het aandoemingsleven, wiens poëzie is of dramatische uitbeelding van een zieleproces, of beschrijvende verbeelding van een gedachtencomplex. In deze beide qualiteiten, die als resultaat opleveren, wat Heeroma elders in zijn inleiding noemt „het zintuigelijk beschrijvers" ontmoeten we Willem de Mérode in de Pinksterpoëzie, die ik in dit tweede artikel onzen lezers wil voorleggen.

Eerst is er het vers „Pinksteren" uit den bundel „De Steile Tocht", dat onmiddellijk aansluit bij „Hemelvaart", dat ik in het vorige artikel citeerde. Evenals daar, is hier de beschrijving zintuigelijk: de dichter staat niet buiten, maar bij het gebeuren en de lezer van het vers wordt in de aandoeningen persoonlijk betrokken. De aanhef, die een aanspreken is van den Heiligen Geest, en het slot, dat daarbij aansluit, stempelen het als zulk een vers van zintuigelijk beschrijven.

O Geest, toen Gij ternederkwaamt,
En voor hun oog gestalte naamt,
Doorzonk den hemel ademloos
Een stille witte vlammenhoos

Boven hun lichaams donkre zuil
Verscheen een zacht bewogen tuil
Van licht, en glinsterende gleed
Het neder langs hun schamel kleed.

Hun mengelmoes van woorden vaal
Klonk ieder als zijn moedertaal.
In menschenwoord, op menschenwijs
Geeft God Zijn heilgeheimen prijs.

Geen is zoo druk, geen leeft zoo snel,
Of hij hoort Uw vermaning wel:
De storm steekt op, de noodklok luidt,
De wereld wijkt, o mensch, trek uit!

Die U in vlammen openbaart,
Wiens adem door de wereld vaart,
Die 't al bezielt, doordring ons 't meest,
Ken ons, dat wij U kennen, Geest!

Met het „Kom, Heere Jezus, kom!", dat het voorafgaande „Hemelvaart" besloot, volgt deze slotbede een afgeronde gedachte.

Een drietal soortgelijke Pinksterverzen bevat de bundel „Langs den Heirweg", die van 1932 dateert. Zintuigelijke beschrijving is weer het eerste van de drie, waarin de spotters van den Pinksterdag worden geconfronteerd met de vuriggetuigende apostelen.

Ze wisten niet, dat God kan bloeien
Uit mannen, zoo verweerd en grau,
En dat zijn Geest een vale vrouw
Gelijk een versche roos doet gloeien;
Dat stemmen, heesch van weer en wind
En schettrend op de vingers gillen,
Zóo tээр de harten kunnen stillen
En koestren als een moeder 't kind.

Dan, in het kiffgejoel van dwaze
Vermoedens, slingerde een de fraze:
„Ze baaz'len, wijl ze dronken zijn."
Maar Petrus sprak, en met vervaren
Gevoelden velen, dat zij waren
Zelf vol van dezen heiligen wijn.

Uiterlijk zonder verbinding volgt hierop een tweede sonnet: niet meer de „zij" uit het verleden, maar de „wij" van heden vormen het onderwerp.

Wij smeeken: met Uw Geestes gloed
Verteer ons als een offerande.
O, dit is onze diepe schande:
Dat wij zoo koud zijn van gemoed.

Als een versiersel op ons hoofd
Willen we Uw stille vlam wel dulden,
O God, vergeef ons onze schulden,
Dit: dat ons hart is uitgedoofd.

Neem weg, het vooze pronkend woord,
Dat U niet kent, ons niet behoort,
Geleend geluk, geborgde schande.

En hoor de oprechte rauwe kreet,
Die scheuren in Uw hemel reet:
Verteer ons, als een offerande.

Ziet men echter goed toe, dan is er wel degelijk verband. Wij meenen, dat we ver af staan van die spotters, dat we beter zijn dan zij. Maar het is juist andersom. Onder hen waren er tenslotte velen, die „met vervaren" gevoelden dat zij zelf vol waren van den heiligen wijn des geestes. Wij echter zijn koud: ons hart is uitgedoofd, terwijl de stille vlam „als een versiersel" op ons hoofd brandt. En daarom komt in de twee terzinen van het sonnet, bij de „wending" dus, de hartstochtelijke roep: laat die stille vlam, die „geleend geluk" is, een pronk, die ons niet behoort, toch worden een verteerende vlam, opdat wij worden mogen een offerande, die U welbehagelijk is.

En dat zal gebeuren, als slechts de Heilige Geest onze harten raakt.

Dat zegt de dichter in het derde sonnet:

Wij denken niet meer om een lied,
En kunnen nauwlijks kracht verzaam'len
Om wat te momp'len of te staam'len.
Wij hadden, Heer, te veel verdriet.

Wij zijn als het verregend riet,
Het kan wel knapperen en knelt'ren,
Maar nooit zal er een vlam uit spelt'ren,
Die als een tong ten hemel schiet.

Maar doet, vlijmscherp gewette pijlen,
Ge ons vollen vaarts uw boog ontijlen,
Wij suizen zingend door de lucht.

Om trillend in het doel te steken:
't Hart, dat Uw kracht doet openbreken;
Want Gij treft zeker en geducht.

We hebben in dit drietal sonnetten alzo „de beschrijvende verbeelding van een gedachtencomplex", waarin we duidelijk De Mérode ontmoeten als den „dichter van het aandoemingsleven".

Maar tegelijk is er weer dat worstelen naar Christus heen, dat, zooals ik in het vorige artikel aantoonde, het wezen is van zijn christelijke kunst, of beter, dat zijn kunst maakt tot Christelijke kunst van zuiver gehalte.

En 't is om deze twee redenen, dat deze verzen onze aandacht, maar ook onze dankbare waardeering verdienen

G. T.

VRAGEN VAN GEESTELIJK EN ZEDELIIK LEVEN

Gebod IV.

H. K. te N. O. vraagt mijn oordeel over een stelling betreffende de strekking van het vierde gebod onder de Nieuwe Bedeeling, door hem verdedigd, maar door anderen bestreden.

De stelling luidt: „Het vierde gebod geldt voor ons niet meer in den zin van „dan zult gij geen werk doen", en derhalve mogen wij op den Zondag doen al wat wij door-de-week doen mogen".

Naar den vorm een dubbele stelling, gelijk men ziet. Maar, wijl de laatste niets anders is dan een volkomen wettige gevolgtrekking uit de eerste, in wezen slechts ééne.

We hebben dus alleen te doen met de bewering, dat gebod vier van de Wet Gods voor ons niet meer geldt in den zin van „dan zult gij geen werk doen".

Nu zou ik tegen deze stelling al dadelijk het bezwaar kunnen inbrengen, dat ze niet juist formuleerd is. Ze bedoelt iets anders dan ze zegt. Ze zegt, dat ze het heeft over den zin van gebod vier. Maar ze richt zich tegen zijn inhoud. Ze had moeten luiden: in het vierde gebod hebben de woorden: „dan zult gij geen werk doen" enz., voor ons geen geldigheid meer". Neen, omdat deze laatste woorden geheel afhankelijk zijn van wat er voorafgaat in het: „zes dagen zult gij arbeiden", enz., had ze eigenlijk heel deze alinea voor de Nieuwe Bedeeling moeten schrappen, en poneeren, dat voor ons van het vierde gebod nog enkel geldt de aanhef: „Gedenkt den Sabbathdag, dat gij dien heiligt".

Een kwestie van geen betekenis? Ik ben er zoo zeker niet van. Ik betwijfel, of inzender zijn stelling even gemakkelijk in dien juisteren vorm had geponeerd. Is dat zoo, dan valt er hier al dadelijk leven na te denken.

Maar laat me maar standons ingaan op de gronden, waarop inzender zijn stelling meent te moeten baseeren.

Die gronden zijn, kort gezegd, deze: dat gebod vier, met zijn heenwijzing naar het rusten Gods na het zesdaagsche scheppingswerk, zijn standpunt neemt in het Verbond der werken; dat Israël, naar zijn ceremonieele betekenis, d.w.z. als afschaduwing van Christus, die het Verbond der werken had te vervullen, ook in betrekkelijken zin, onder dat Verbond der werken was gebracht; dat hieruit volgt het ceremonieele element in

gebod vier, dat, naar scheppings-ordinantie, ontbouwing van allen arbeid voorschrijft.

Dat onze Zondag daarentegen zich plaatst op het plan der hêr schepping, uitgaat van de vervulling van het Werkverbond door Christus; dat hij den geloovige, met heel zijn wereld, ook met zijn arbeid, ziet als in Christus verlost en geheiligd, en dat daarom die arbeid op Zondag niet verboden kan zijn, al eischt ook het zoeken van voortgaande heiliging onder de bediening des Woords, dat die arbeid beperkt worde.

Ten slotte meent hij, dat het arbeidsverbod op den zevenden dag wel voor Israël gold op grond van het rusten Gods op dien dag, maar dat een rusten op den eersten dag der week niet strookt met de geweldige goddelijke activiteit in de opstanding van Christus, die de principiële herschepping is.

Ik geloof, dat ik zóó, al is het goeddeels met mijn eigen woorden, inzenders gedachtengang juist en volledig heb weergegeven.

Nu zal ik niet alles wat daarin scheef is — zooals b.v. het kortweg doen samenvallen van scheppings-ordinantie en Werkverbond, en de wel aardig-gevonden, maar toch valsche tegenstelling tusschen het rusten Gods op den zevenden dag en de activiteit Gods in de opwekking van Christus uit de dooden — valsch, omdat immers dat rusten geen niets-doen was, doch enkel een niet voortgaan met scheppen, en evenmin die activiteit een bijzondere inspanning beteekent (met dergelijke gedachten-verbindingen of -tegenstellingen moet men zoo uiterst-voorzichtig zijn; vooral als men ze tot uitgangspunt van redeneering maakt) — ik zal, zeide ik, niet alles wat hier scheef is, recht pogen te zetten.

't Is ook niet nodig. Hoofdzaak in vragers betoog is — dáár op is alles gebaseerd, en daarmee staat of valt het — dat de eisch van rust aan Israël, in het vierde gebod, een uitvloeisel hiervan is, dat Israël, „naar zijn ceremonieele beteekenis” (dat is dan volgens inzender: naar zijn bestemming om Christus, den Vervuller van het Werkverbond, af te schaduwten), in betrekkelijken zin althans, gebracht was onder het Werk-verbond.

En dat nu is een zeer ernstige misvatting. Dezelfde misvatting — het „in betrekkelijken zin” van inzender kan dat niet verhelpen — die Israëls verhouding tot den Heere, en daarmee heel Israëls religie vervalscht heeft. Dezelfde dwaling, die God door de Profeten van den ouden dag, door de zending van den Dooper, en door de vlamme prediking van den Apostel Paulus, zoo rusteloos heeft bekampt. Het was juist door dat terugrijpen naar — en dat hardnekkig vasthouden aan het Verbond der werken, dat Israël de rechtvaardigmaking door het geloof-alleen afwees, Abraham in wien het roemde verloochende, en het kruis van Christus zich tot een ergernis maakte.

Het eenige Verbond, dat God met Israël tot zaligheid had gemaakt was het Verbond der genade in Christus, in het Paradijs reeds geopenbaard, met Abraham plechtig opgericht, en door Mozes en al de Profeten in Gods Naam verkondigd. Israël stond niet en nooit en ook voor geen milioenste deel in het Verbond der werken, kon daarom ook nooit in dat verbond der werken een schaduw zijn van Christus die het vervullen zou, en kon evenmin in den eisch der rust op den Sabbath van gebod 4 der Wet met een eisch van dat Verbond der werken te doen hebben.

Dat God de Heere Israël naast de belofte ook de Wet, de zede-wet, de wet der tien geboden gaf, was daarmee even weinig in strijd, als dat Hij haar gaf aan óns, kinderen der Nieuwe Bedeeling. Evenals bij óns toch, stond bij Israël de Wet niet tegenover het Verbond der genade, maar in dienst daarvan. En dat in tweeërlei opzicht: in de eerste plaats als middel om de zonde te ontdekken en daardoor tot de genade te drijven; en in de tweede, om het verzoende en verlost volk ten regel te zijn voor het leven der dankbaarheid. Maar de ceremonieele wet dan, of het ceremonieel verbond of het verbond der wet, gelijk we haar ook wel noemen?

Inderdaad, wie gelijk inzender doet aan den naam ceremonieel op een of andere wijze iets verbindt dat in het werk-verbond thuis hoort: iets dat al is het ook „in betrekkelijken zin” met de wet van de rechtvaardiging door de werken verwant is, weet voor die ceremonieele wet onder de bediening van het Verbond der genade geen plaats te vinden, en moet daarom wel denken aan een rest van het Verbond der werken.

Maar die last ten aanzien van karakter en bedoeling der ceremonieele wet geheel mis. Wat is „ceremonieel” in den vorm der bediening van het genadeverbond aan Israël?

Ceremonieel is daarin alles wat in zich zelf geen reële, zedelijke waarde, maar enkel schaduwachtige, afbeeldende beteekenis heeft.

En zulk een beteekenis had alle ceremonieel dat God Israël voorschreef.

Het beeldde af: naar de ééne zijde de zonde en de ellende, en naar de andere de verzoening en verlossing in Christus, en de roeping der verlost Gods om in nieuwigheid des levens te wandelen. Zoo stond de ceremonieele wet, evenals de zede-wet, in dienst van het Verbond der genade, en

werkte ze in parallele lijn met haar saam.

Nu ligt er ook in het vierde gebod inderdaad iets ceremonieels, iets dat behoort tot het schaduwachtige, en daarom voorbijgaande, van Israëls be-deeling.

Doch dat in zichzelf waardelooze, dat alleen voor Israël beteekenis had, en onder de nieuwe bedeeling van Gods Verbond geen geldigheid meer heeft, ligt niet in den eisch van rust op den Sabbath.

Het kan daarin niet liggen. Want die eisch ligt reeds in de Sabbaths-ordening, die God de Heere in het Paradijs afkondigde, en waarheen gebod vier als naar zijn grónd, met name ook van zijn eisch om op den Sabbath te rusten, nadrukkelijk verwijst. Die eisch van rust is vóór de ceremonieele wet, staat bóven haar, en wordt met haar niet op zijde gezet.

Ook niet door het herscheppings-werk Gods in Christus. Neen, dáár door allermint. Want hêr-scheppen is de schepping herstellen, en herstellen al wat in de schepping gegronid is. Christus herstelt de heilige rust van den Sabbath. Als gawe Gods, ook als eisch Gods en als gehóórzaamheid aan dien eisch: „Ik, uw Vader, heb gerust. Zijt dan navolgers Gods, als geliefde kinderen; (Ef. 5:1), en rust gij ook.

Dat is de christelijke gehoorzaamheid aan gebod 4.

En de christelijke vrijheid?

Die is hier ook.

En nú kom ik op wat de ceremonieele elementen in het vierde gebod zijn.

Die liggen in tweeërlei.

Ie. in de strenge rust die in gebod vier voor Israël bedoeld was, en in de ceremonieele wet nader was beschreven; en 2e in de bepaling van den 7den dag als dag der ruste.

Wat die strenge rust betreft, waarvan Israël, bij het licht der ceremonieele wet, in het vierde gebod moest lezen — ze behoorde tot het juk der dienstbaarheid, dat de kerk, gedurende den tijd harer onmondigheid moest dragen (Gal. 3 en 4) en dat, naar de negatieve strekking van de ceremonieele wet, haar moest doen uitzien naar de verlossing door Christus. En hoe zwáár dat juk was, blijkt ieder die uit de ceremonieele wet bijeen leest wat Israël al zoo op den Sabbath verboden was.

En dezelfde strekking had óók het voorschrift, dat in de wisseling van arbeid en rust, de arbeid aan de rust vooraf moest gaan. Wat die orde betreft, was er tusschen het Werkverbond en het Verbond der genade in zijn eerste bedeeling geen verschil. Beide zagen de rust nog in de toekomst. Doch nú, onder de Nieuwe Bedeeling, is de orde een omgekeerde. Siló is gekomen. Christus heeft zijn: het is volbracht! uitgeroepen. De rust is verworven, het geloof heeft haar niet meer vóór zich als iets waarop het hoopt, maar achter en ónder zich, als rijk bezit en bron van kracht voor arbeid en strijd.

En dát belijden en dáárvoor danken we, als we op onzen Christelijken Sabbath rusten.

B.

F.

III ZIELKUNDE III

De methode aangaande het bewijs uit de Schrift. II.

IV. Opvallend is de wijze, waarop in het door ons meermalen geciteerde boek gesproken wordt over de beteekenis van het woord natuur.

De schrijver zegt daarvan het volgende:

„Het antwoord op de vraag, in welke verhouding de genade tot de natuur of het natuurlijke staat, hangt natuurlijk af van de beteekenis, in welke men het woord „natuur” gebruikt. Soms duidt dit woord den aard aan: in dien zin spreken we b.v. bij den Middelaar van Zijn goddelijke en menselijke „natuur”. In andere gevallen beteekent het woord echter „het oorspronkelijke”. Zoo duidt het soms aan datgene wat de menschen in ADAM zijn; nu is het menschelijk geslacht vervallen: vandaar, dat de menschelijke „natuur” een „verdorven natuur” werd, en dit blijft voor-zoover Gods Geest niet reddend tusschenbeide treedt. In dát verband leze men het paulinische woord: „de natuurlijke mensch verstaat niet de dingen, die des Geestes zijn.”¹⁾

Van groote beteekenis is ook hetgeen de schrijver in zijn aantekeningen omtrent deze dingen zegt. Aantekening 39 en 41 luiden als volgt:

„39. 1 Corinthhe 15:44. Hier staat „psychikos”, door de Statenvertaling terecht weergegeven door „natuurlijk”, in den zin van „in Adam gevallen”. Dit „natuurlijk” ziet uiteraard mede op heel den mantel der functies. Men vertale t'woord „psychikos” dan ook vooral niet door „psychisch” of „psychisch-soomatisch”. Dat dit niet kán, blijkt reeds uit 1 Corinthhe 2:14: „de natuurlijke mensch begrijpt niet de dingen, die des Geestes Gods zijn”, Jacobus 3:15 (die wijsheid, die niet van boven komt) „is aardisch, natuurlijk, duivelsch”, Judas 19: (de spotters, die zichzelf afcheiden zijn) „natuurlijke menschen, den Geest niet hebbende.”

1) a. w. p. 45, 46.

„41. 1 Corinthhe 2:14. Men gebruikte dezen tekst dus vooral niet als getuige voor de stelling, dat een physicus niet het bestaan van God kan bewijzen! Dat kan hij inderdaad niet; maar de tekst spreekt niet over een physicus, maar over een dooden zondaar. — Zie ook noot 39.”

Wij gaven met opzet zoo breede citaten, om zooveel mogelijk onzen lezers te doen zien, hoe het betoog van den schrijver loopt.

Wij raken hier toch uiterst belangrijke dingen aan. Gelijk later blijken zal, neemt de beteekenis van het woord „natuur” in de ontwikkeling van het dogma in de christelijke kerk een breede plaats in. Daarom is het van zoo groot belang om na te gaan, op welke wijze de schrijver hier tot zijn conclusie komt omtrent de beteekenis van het woord „natuur”.

Het zij ons nu vergund de volgende opmerkingen te maken. Ofschoon het den schrijver klaarblijkelijk bekend is, houdt hij niet genoeg rekening met het volgende feit:

A. In onze Nederlandsche Statenvertaling komt het woord „natuur” en vooral het woord „natuurlijk” voor als vertaling van twee woorden uit het Grieksch.

De ééne maal zijn de woorden natuur en natuurlijk afgeleid van het Grieksche woord „phusis” en een andere maal zijn deze woorden afgeleid van het Grieksche woord „psuchè”.

Wanneer wij dus een onderzoek instellen, wat het woord natuur beteekent, kunnen wij één van beide dingen doen. Of nagaan, op welke wijze het Nederlandsche woord „natuurlijk” gebruikt wordt door de Statenvertalers, of nagaan, welke de beteekenis is van de Grieksche woorden phusis (dat natuur beteekent) en van psuchè, dat iets anders beteekent, maar dat door de Statenvertalers in de afleiding „psuchikos” vertaald werd door „natuurlijk”.

Deze dingen moeten dus wel scherp onderscheiden worden.

De vraag: wat verstaat de Bijbel onder „natuur” en onder „natuurlijk” kan niet zonder nadere toelichting worden beantwoord. Wij moeten weten, of men het Nederlandsche spraakgebruik wil onderzoeken of het Grieksche.

B. De schrijver van het door ons besproken boek heeft echter deze dingen klaarblijkelijk niet voldoende uit elkaar gehouden. In het citaat van pag. 45, 46, dat wij boven gaven, glijdt het betoog rustig over van het begrip menschelijke natuur (waarvoor het Grieksch phusis heeft) naar „natuurlijke mensch” (waarvoor het Grieksch psuchikos heeft).

Dit schijnt ons, wanneer men een onderzoek instelt naar de beteekenis van bepaalde begrippen in den Bijbel, ongeoorloofd.

C. Het schijnt, dat de schrijver zelve, schoon uit Aant. 39 blijkt, dat hem het gebruik van twee geheel onderscheiden woorden bekend is, toch niet altijd duidelijk voor zijn aandacht gehad heeft, dat het woord „psuchikos” met het begrip „phusis” (= natuur) niet te maken heeft. Had hij dit wel duidelijk voor zijn aandacht gehad dan zou een min of meer scherpsende opmerking als Aant. 41 over dien „physicus” achterwege zijn gebleven. Immers iemand die Grieksch kent, weet, dat in 1 Cor. 2:14 niets over een physicus staat; en de man, die geen Grieksch kent en in zijn Nederlandsch leest: „de natuurlijke mensch” zal hier ook niet aan een physicus denken.

D. Niet te handhaven schijnt ons het betoog van Aant. 39. Psuchikos is in 1 Cor. 15:44 vertaald door „natuurlijk”, zoo zegt de schrijver, in den zin van „in Adam gevallen”.

Wij lezen echter in de Commentaar op den eersten brief aan Corinthhe van Prof. Grosheide (Uitg. Fa. H. A. van Bottenburg, Amsterdam 1932) op pag. 539 bij de exegese van dezen tekst het volgende:

„Psuchikos, zie bij 2:14, duidt aan, wat leven heeft zonder meer. Sooma psuchikon is een lichaam, dat alleen maar leeft en wel zóó leeft, als het hier op aarde mogelijk is. Het staat dus tegenover nekros, als leven tegenover dood. Dit sooma psuchikon kan gezaaid worden, omdat het aan den dood onderworpen is en het wordt gezaaid. Nu bedenke men daarbij, dat Paulus in 1 Cor. 15 uitsluitend over het lot der geloovigen spreekt. In concreto is hier, wat gezaaid wordt, het sooma psuchikon, der kinderen Gods. Zo lang ze op deze aarde zijn, is aan hun lichaam nog niets gebeurd. Dat blijft, als het was, ondanks de vernieuwing van het pneuma. Daarentegen wordt er een lichaam opgewekt, dat pneumatikos is.”

Bij 1 Corinthhe 2:14, den tekst, waarnaar hij in bovengenoemd citaat verwijst, zegt Prof. Grosheide²⁾

„Psuchikos komt bij Paulus alleen voor in onzen brief, hier en cap. 15. Men moet psuchikos dan ook niet rekenen tot de woorden, die bij Paulus een bijzondere, centrale beteekenis hebben. Psuchikos is wat bij de psuche hoort, naar bekend klassiek spraakgebruik (proletarij), wat alleen psuchè heeft. Dit laatste is in ons verband, waar psuchikos naast en tegenover pneumatikos staat, ongetwijfeld de bedoeling, vgl. Jud. 19: psuchikoi pneuma mè echontes. Nu is psuchè het leven, Matth. 2:20 etc., niet, wat wij ziel noemen. Onze tegenstelling van ziel en

2) a. w. p. 111.

lichaam, wa ons geheele leven en bestaan bestaan persoonlijk zichzelf zou doen om de Dit zou echn wordt de plaatse — i Paulus er psuchikos t Psuchè is o dood.

Psuchè li pneuma, h e w e z e n mensch a mensch, d vangen hee ons. W.)

Waar een kundige als kos” spreekt te bestrijden in Aant. 39 beschouwd.

E. In het w dat psuchik psychisch, e uit andere t

Maar hier redeneering. wat het wos voor de b tekst nooit i anderen teks mogelijk, da taald is.

Bovendien stel al dat dit natuurlijk „heel den m als wat erm schriftuurlijk Dit behoeft pleiten. Maa stelling, dat den mantel wenschte zijn

F. Wij oor boek ook in het woord een zekere bruiken om kleur te geve bewust gesch komen vergis wetenschapp vele malen w

Wij meene besproken b zich in de w sprekende o „natuur”, nu „phusis” en woord „natu was van een G. Onbedoe achtergrond (= natuur) ; woord kent.

De Schrift het gaat over „de mensche „natuur der zijn wij kin kan ook mee men kan van planten h 11:24). Boven gedragingen terwijl het le zich richten a

Hier hebbe sche woord p de Schrift ev ris), geloof v vroeger reed kenis gekrega Daardoor w menschelijke in een ander Grieksche w beteekenis.

En dat be nader moete antwoorden, w phusis (= na (En over d delte de dogma jaartelling en ook nog telken Wij meenen cludeeren, da bewijsvoering grijprijke, fou